

MISTÄ TEKSTIN TYILI JA SÄVY SYNTYVÄT?

- tyyli on sanomisen tapa, joka ilmenee kaikilla tekstin tasoilla:
 - sanavalinnoissa (sanojen tyyliarvo ja tunneväri, abstraktisuus ja konkreettisuus)
 - jäsentymisessä
 - virkkeiden ja lauseiden tyypeissä ja pituuksissa
 - sanajärjestyksessä
 - tekstityypeissä
 - rytmissä
 - välimerkkien käytössä

- tyyliä synnyttää myös se, tuleeko kirjoittaja lähelle lukijaa esim. puhutteluin, kysymyksen tai kehotuksen vai pysyykö etäällä vai pysytteleekö etäällä (passiivin ja kolmannen persoonan käyttö)

- neutraali asiatyyli on huomaamaton, mutta kun tästä poiketaan, syntyy **kohosteista** tekstiä
- kohosteisuus ilmenee usein **poikkeavuuksina** eli lukijaa yllättävinä tai oudoksuttavina piirteinä tai **toisteisuutena**:
 - sana, lause, lausekuvio, sanajärjestys, kieliopillinen ilmiö, verbitön lausuma, sävypartikkeli (aina, oikeastaan, ihan, vaan...), vahvistus- tai voimasanat, puhekieli, onomatopoeettiset sanat, deskriptiiviset sanat, kielikuvien käyttö, fraasit, sitaatit, passiivi ja aktiivi, modaalisuuden ilmaisimet (täytyy, ei pidä, on mahdollista, tuskin, ehkä...)
- tyyliin liittyvät myös tekstistä löytyvät **roolit**:
 - kuka on aktiivinen toimija
 - kuka on kohde, objekti
 - kenen tai minkä näkökulmasta asioita tarkastellaan
 - kuka saa äänensä kuuluviin, kuka ei
- samoin erilaiset **retoriset keinot**:
 - rinnastukset, kielikuvat, vastakkainasettelut, kärjistyksen, ironia jne.

- tyyli liittyy aina tekstin kontekstiin ja tavoitteisiin: kirjoittaja valitsee keinonsa sen mukaan, mikä on tekstin tavoite, tekstilaji, kohderyhmä jne. Tyylihavainnoista päätelmiä tehtäessä ne pitääkin suhteuttaa näihin.